Amgueddfeydd ac Orielau Cenedlaethol Cymru

Amgueddfeydd ac Orielau Cenedlaethol Cymru yw prif sefydliad treftadaeth Cymru; mae'n datblygu ei chasgliadau, yn eu hastudio, yn gofalu amdanynt, ac yn hyrwyddo mynediad iddynt er budd cymdeithas a hyd byth. Gyda mwy na 500 o staff ar saith safle ar draws Cymru, gofala AOCC am bron i 5 miliwn o wrthrychau ar ran y genedl. Dena ei harddangosfeydd parhaol a dros dro, digwyddiadau, a chasgliadau ymchwil 700,000 o ymwelwyr bob blwyddyn ar gyfartaledd, yn cynnwys 150,000 mewn grwpiau addysg. Cymer 100,000 pellach ran yn ei rhaglenni estyn, ac mae ei hystod eang o bartneriaethau yn cynnwys cyrff cyhoeddus a noddir gan y Cynulliad ac amgueddfeydd a phrifysgolion yng Nghymru a thramor. Ariennir ei gweithgareddau drwy gymhorthdal gan y Cynulliad Cenedlaethol (£14.7M yn 2001/2002) ac ychwanega at hyn drwy godi incwm ychwanegol o dros £1M y flwyddyn.

---

1. Hanes Amgueddfeydd ac Orielau Cenedlaethol Cymru

- AOCC yw un o'r amgueddfeydd ac orielau Cenedlaethol ieuengaf yn y DU. Sefydlwyd hi yn y 1880au, pan oedd symudiad yng Nghymru tuag at sefydlu cyrff cenedlaethol, o ba un y tyfodd hefyd Brifysgol Cymru (1893) a'r Llyfrgell Genedlaethol (1907). Penderfynwyd ar leoliad yr amgueddfa a'r llyfrgell newydd gan bwyllgor o'r Cyfrin Gyngor, a ddewisodd Gaerdydd ar gyfer y gyntaf ac Aberystwyth ar gyfer yr ail. Gorchmynnodd hefyd gael Siarteri Brenhinol, gan adlewyrchu rhan flaenllaw y Senedd wrth sefydlu y ddau gorff.

- Dymunai sefydlwyr yr Amgueddfa greu corff a fyddai'n cynrychioli holl brif fuddiannau Cymru – yr addysgol, y diwydiannol a'r gwleidyddol, a sefydlwyd y cysyniad o Lys yn Siarter 1907 ar y patrwm a sefydlwyd ar gyfer Prifysgol Cymru. Cynhwysai y Llys yn wreiddiol holl Aelodau Seneddol Cymru a chynrychiolwyr o bob un o'r Cynghorau Sir a'r Bwrdeistrefi Sirol. Crëwyd 'datganiad cenhadaeth' yr Amgueddfa gan Arglwydd Pontypridd ym 1912 – *'i ddysgu y byd am Gymru a'r Cymry am eu mamwlad'*, a phwysleisiodd y mynegiad mwy ffurfiol sydd yn y Siarter fod yr Amgueddfa Genedlaethol yn cael ei sefydlu *er budd addysg y cyhoedd*, a olygai 'gynrychiolaeth lwyr' ar lawer agwedd ar fywyd, hanes, diwylliant a byd natur Cymru.

- Ym 1912 gosodwyd carreg sylfaen yr hyn a adweinir gennym yn awr fel yr Amgueddfa ac Oriel Genedlaethol gan y Brenin Siôr V, ac yn yr un flwyddyn trosglwyddwyd yn ffurfiol gynnwys Amgueddfa Gymreig Hanes Natur, Celfyddydau a Hynafiaethau Caerdydd. Dilynwyd derbyn Tŷ Turner ym Mhenarth (1921) a'r hyn a elwir yn awr yn Amgueddfa'r Lleng Rufeinig Caerllion (1930) gan agoriad yr adain ddwyreiniol a Theatr Ddarlithio Reardon Smith ym 1932.

- Agorwyd Amgueddfa Werin Cymru ym 1948 yn Sain Ffagan.Yn y 1970au gwelwyd ychwanegu Amgueddfa Chwarelyddol Gogledd Cymru yn Llanberis sef Amgueddfa Lechi Cymru (ALC) bellach, ac Oriel Graham Sutherland, Amgueddfa Diwydiant Gwlân Cymru (ADGC), a'r Hen Gapel yng ngorllewin

Cymru. Hefyd agorodd rhan gyntaf Amgueddfa Diwydiant a Môr Cymru ym 1977 a chymrodd AOCC y cyfrifoldeb am gaer Rufeinig Segontiwm yng Nghaernarfon ym 1979.

- Ymhlith datblygiadau'r 1980au a'r 1990au yr oedd gwaith adeiladu ac ehangu sylweddol yng Nghaerllion, agor Oriel Eryri yn Llanberis (a werthwyd bellach), ac adeiladu Orielau'r Cwrt ym Mharc Cathays, a agorwyd ym 1993. Ymgymerwyd â gwaith sylweddol, a gafodd gymorth gan CDL, gan Amgueddfa Lechi Cymru ym 1998 a 1999.

- Ymhlith campau mwyaf sylweddol yr Amgueddfa ers ei sefydlu roedd creu ym 1948 Y Gwasanaeth Addysg i Ysgolion blaengar, y fenter fawr gyntaf o'i bath yn y DU. Mae AOCC yn awr yn ei gyllido o'i gymhorthdal cynnal ar ôl i'r Awdurdodau Addysg Lleol dynnu eu nawdd yn ôl yn y 1980au. Cynllun Amgueddfeydd Cysylltiedig AOCC, oedd yr un mor flaengar, oedd y model ar gyfer Cynghorau Amgueddfeydd Ardal y DU. Mabwysiadwyd rhai o ddyletswyddau AOCC yn y maes hwn gan Gyngor Amgueddfeydd Cymru (CAC).

2. Llywodraeth

- Mae AOCC yn gorff Siarter Frenhinol gyda statws elusennol, sy'n cael ei ariannu drwy gymhorthdal cynnal drwy'r Cynulliad Cenedlaethol, ac yn atebol yn gyhoeddus drwy ei Chyngor a Llys y Llywodraethwyr. Noda'r Siarter amcanion a grymoedd yr Amgueddfa. Breiniwyd casgliadau AOCC, ar ran y genedl, yn yr Amgueddfa. Fel Ymddiriedolwyr AOCC, mae'r 15 aelod o'r Cyngor yn atebol i, ymhlith eraill, y Comisiynwyr Elusennau; mae ganddynt hefyd gyfrifoldeb yn y diwedd dros reolaeth holl weithrediadau yr Amgueddfa.

- Mae'r Cyngor yn atebol i'r cyhoedd drwy Lys Llywodraethwyr AOCC, sy'n cyfarfod ddwywaith y flwyddyn. Aelodau'r Llys sy'n penodi y Llywydd, yr Is-Lywydd a'r Trysorydd a phedwar o'u haelodau eu hunain i'r Cyngor. Mae'r Cynulliad hefyd yn penodi pedwar o bobl i'r Cyngor, ac mae'r pedwar lle sy'n weddill yn cael eu llanw gan benodiadau a wneir gan y Cyngor. Cyhoeddir cofnodion y Cyngor ar Wefan AOCC ac maent ar gael i'r cyhoedd yn Llyfrgelloedd Amgueddfa Werin Cymru ac Amgueddfa ac Oriel Genedlaethol Caerdydd. Cyhoedda yr Amgueddfa gyfrifon sy'n cael eu harchwilio gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, ac Adroddiad Blynyddol.

- Cynorthwyir y Cyngor yn ei waith gan ryw 60 aelod o amrywiol Bwyllgorau a Phanelau Ymgynghorol sy'n cynnig arbenigedd ar bob agwedd ar gasgliadau AOCC a'r gwaith addysgol, o'r meysydd proffesiynol ac o fyd busnes. Ni fydd unrhyw aelod o'r Cyngor na'i Bwyllgorau na'i Banelau Ymgynghorol yn derbyn tâl.

- Caiff AOCC ei noddi a'i chefnogi drwy gymhorthdal gan Y Cynulliad Cenedlaethol. Mae Cyfarwyddwr AOCC yn atebol i'r Cynulliad ac fe'i dynodwyd yn "swyddog cyfrifo" gan yr Ysgrifennydd Parhaol yn ogystal â'i hatebolrwydd i'r Cyngor. Edrydd AOCC i Weinidog Diwylliant, Chwaraeon

a'r Iaith Gymraeg a'r pwyllgor o'r un enw drwy Adran Diwylliant, Chwaraeon a'r Iaith Gymraeg y Cynulliad. Mae'n cyflwyno Cynllun Corfforaethol tair-blynedd i'r Cynulliad sy'n cael ei adolygu a'i ddiweddaru bob blwyddyn ac sy'n rhoi ystyriaeth i Gynllun Corfforaethol y Cynulliad ei hun, *Gwell Cymru* a dogfennau polisi eraill fel *Diwylliant Cytun* a gyhoeddwyd yn ddiweddar.

3. **Rhai Uchafbwyntiau**

Dyma AOCC:

- Dyma'r grŵp o atyniadau diwylliannol/treftadaethol yr ymwelir fwyaf â hwy yng Nghymru, gan ddenu tua 700,000 ymweliad yn flynyddol. Mae AOCC yn cynnwys saith (a ddaw yn wyth yn fuan) amgueddfa ac oriel unigol yng ngogledd, gorllewin a de Cymru. Allan o rwydwaith y DU o 12 o amgueddfeydd ac orielau cenedlaethol, AOCC yw'r unig un sy'n gweithredu cynifer â phump amgueddfa y tu allan i'r brifddinas neu ei hardaloedd cyfagos.

- Mae'n sefydliad o safon byd-eang gyda chasgliadau ag iddynt fri rhyngwladol, ac sy'n ymwneud ag agweddau pwysig ar y gwyddorau daear a gwyddor bywyd, y celfyddydau, archaeoleg a hanes Cymru. Disgrifir AOGC fel un o ddeg amgueddfa orau y DU gan *The Which? Guide to Tourist Attractions* (2000).

- Mae'n cael ei hadnabod ledled y byd fel canolfan rhagoriaeth ym maes ymchwil. Mae'n gwneud cyfraniad i agenda bio-amrywiaeth y byd, er enghraifft, sy'n cael ei gydnabod yn rhyngwladol, gyda nawdd sylweddol gan DETR drwy Fenter Darwin (£160,000 ar gyfer 2000-2003), ac yn cyfrannu at addysgu gwledydd eraill i ddysgu am eu hanes naturiol eu hunain. Cyhoedda ei staff amlddisgyblaethol 100 o lyfrau ac erthyglau ar gyfartaledd bob blwyddyn.

- Dyma Oriel Genedlaethol Cymru ac fe'i cydnabyddir ar draws y byd am ei chasgliadau o gelfyddyd hanesyddol a chyfoes Cymru, sef rhyngddynt, dros 75% o'r casgliadau celfyddyd gain ac addurniadol. Mae hefyd yn gartref i gasgliadau ardderchog o gelfyddyd ryngwladol, sy'n cynnwys un o'r casgliadau pwysicaf o gelfyddyd Argraffiadol y tu allan i Ffrainc, diolch i gymunrodd y chwiorydd Davies. Dyma o bosib, y rhodd ddiwylliannol unigol fwyaf erioed a wnaed i bobl Cymru.

- Sefydlwyd Amgueddfa Werin Cymru, yr amgueddfa awyr-agored gyntaf yn y DU, a agorwyd yn Sain Ffagan ym 1948. O ran rhagoriaeth ei chasgliadau mae AWC yn arwain y maes, ar y blaen i ryw 10 o amgueddfeydd tebyg yn y DU sydd bellach mewn bodolaeth, a hi yw'r atyniad treftadaeth yr ymwelir fwyaf â hi yng Nghymru. Ynddi y cedwir yr archif lafar awdurdodol ar yr iaith Gymraeg a'i thafodieithoedd, caneuon gwerin a hanes Gwerin Cymru.

- Mae'n falch o'i chymeriad dwyieithog – mae'n unigryw ymhlith amgueddfeydd ac orielau cenedlaethol y DU - gyda llawer o'i gwaith yn digwydd drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae ei chyfraniad i ddiwylliant cyfoes yr

iaith Gymraeg, drwy gyhoeddiadau, a'i phresenoldeb mewn eisteddfodau er enghraifft yn un o bwys. Mae llawer o'i gwaith yn wreiddiol Gymraeg (yn hytrach na chael ei gyfieithu o'r Saesneg).

- Cynigia gyngor ffurfiol i ystod eang o gyrff fel CDL, Cronfa Genedlaethol y Casgliadau Celfyddyd (NACF), Swyddfeydd Trethi Cyfalaf, Pwyllgor Adolygu Allforio Gweithiau Celfyddyd, *Resource* a Chynhadledd Cyfarwyddwyr yr Amgueddfeydd Cenedlaethol. O fewn i Gymru mae staff uwch yn aelodau o Fwrdd Henebion Cymru, y Cyngor Adeiladau Hanesyddol a Chomisiwn Brenhinol Henebion Cymru.

- Gweithia mewn partneriaeth gydag amgueddfeydd ac orielau lleol, cyrff academaidd a chyrff sectorau cyhoeddus preifat yng Nghymru a'r tu hwnt. Mae Atodiad 1 yn rhestru rhai o'r amgueddfeydd, prifysgolion a chyrff lle mae gweithwyr proffesiynol o bob cyfandir ar hyn o bryd yn cydweithio gyda AOCC.

- Cyfrannu tuag at adferiad cymdeithasol ac economaidd mewn ardaloedd o ddiweithdra uchel drwy'r diwydiant ymwelwyr, creu gwaith yn uniongyrchol ac yn anuniongyrchol, a hyrwyddo delwedd gadarnhaol o Gymru fel cenedl ddiwylliedig a gwybodus a chefnogi'r Cynulliad Cenedlaethol i greu Cymru well.

4. **Dyletswyddau AOCC heddiw**

Diffiniodd *Resource* (olynydd y Comisiwn Amgueddfeydd ac Orielau) amgueddfeydd yn ddiweddar fel sefydliadau sy'n **'galluogi pobl i ymchwilio i gasgliadau er derbyn ysbrydoliaeth, dysg a mwynhad. Maent yn sefydliadau sy'n casglu, yn diogelu ac yn cynnig mynediad at arteffactau a sbesimenau y maent yn ymddiriedolwyr arnynt ar ran y gymdeithas'.**

Dyletswyddau AOCC yw casglu ac ymchwilio; diogelu y casgliadau; a darparu mynediad i'w chasgliadau a'i gwybodaeth.

- **Casglu ac ymchwilio**

AOCC yw'r gadwrfa genedlaethol dros ddeunydd tri-dimensiwn sy'n ymwneud â threftadaeth naturiol a diwylliant Cymru, ynghyd â deunydd rhyngwladol pwysig. Deil amgueddfeydd cenedlaethol fel AOCC ddeunydd ar ran pobloedd y byd yn ogystal ag ar gyfer budd a mwynhad mwy uniongyrchol ei chenedl ei hun. Wrth barhau i ddatblygu ein casgliadau byddwn yn gyson yn ailwerthuso eu perthnasedd a'u gwerth o ran ymchwil ac at ddibenion arddangos fel ei gilydd, yn awr ac yn y dyfodol, a byddwn yn neilltuo cyfran gynyddol o'r amser i ymchwilio, asesu a chasglu deunydd cyfoes; yn ddiweddar gwnaethom ddau benodiad newydd – ym maes curadaeth diwydiant cyfoes a chelfyddyd ddiweddar. Mae dewis wrth gasglu a chadw deunydd yn gynyddol bwysig; mae'n amhosibl i amgueddfa unigol i gadw rhyw gymaint o bob dim. Yn hyn cydweithiwn gyda'n chwaer amgueddfeydd ar draws y byd i sicrhau nad ydym yn dyblygu deunydd yn ddiangen a bod cydweithio yn y gwaith o lanw bylchau.

A ninnau'n sefydliad cymharol ieuanc, mae'n dyngedfennol inni barhau i gryfhau a datblygu'r casgliadau drwy gaffael enghreifftiau pwysig, ac mae hyn yn gofyn am ariannu parhaus ar gyfer pryniadau, gwaith maes a chloddio. Dyna pam y mae'r Cymhorthdal Prynu Sbesimenau mor bwysig.

Mae ymchwil i dasgiau amgueddfaol sylfaenol megis casglu deunydd, gofalu amdano a'i esbonio yn hanfodol. Weithiau bydd cynnyrch ymchwil amgueddfeydd yn cael eu collfarnu fel rhywbeth sydd ar gyfer ysgolheigion eraill yn unig. Fodd bynnag, bydd y deunydd yma hefyd yn cael ei gyfleu i'r cyhoedd mewn ffyrdd mwy derbyniol a phoblogaidd - drwy arddangosfeydd, arddangosiadau rhyngweithiol, cyflwyniadau clyweledol, tywyswyr a dehonglwyr, llawlyfrau, a'n blwyddlyfr 'Amgueddfa', darlithoedd cyhoeddus, sgyrsiau a darllediadau er enghraifft.Trwy ymchwil i ddeunydd gwreiddiol y bydd amgueddfeydd yn ein galluogi i ddysgu am darddiad ein byd er mwyn deall ein hamgylchfyd a'n hamrywiaeth diwylliannol yn well.

Mae ymchwil yn gynhaliaeth hollbwysig i gasgliadau a gwaith arddangos yr Amgueddfa ac mae'n sail i'n gweithgareddau mynediad eraill, yn gyhoeddiadau neu'n ddigwyddiadau. Un o brif ddiffinwyr Amgueddfa Genedlaethol yw ei bod yn defnyddio ei chasgliadau yn sail ar gyfer ymchwil ysgolheigaidd sy'n cyfrannu at gyfanswm gwybodaeth dyn. Yn ddiweddar ymgymerwyd ag adolygiad o rôl ymchwil gennym yn AOCC ac un canlyniad fu sefydlu Bwrdd Anghenion Ymchwil i annog diwylliant ymchwil gweithgar a sicrhau defnydd effeithlon o adnoddau prin. Nid yw diwylliant ymchwil gweithgar yn dibynnu ar adnoddau ariannol yn unig, ond hefyd ar amser staff sydd o dan bwysau oherwydd yr angen i gyflawni nifer gynyddol o dasgiau. Mae angen i ni hefyd gwrdd â'r her o sicrhau bod ein darganfyddiadau ymchwil diweddar ar gael, yn hygyrch ac yn ddealladwy i'r gynulleidfa ehangaf.

- **Diogelu**

Mae siwardiaeth gyfrifol yn hanfodol bwysig i amgueddfeydd. Bydd gweithgareddau fel dogfennu, cadwraeth ac adfer yn gwella perthnasedd a hygyrchedd ein casgliadau. Dros y deng mlynedd diwethaf yr ydym wedi buddsoddi er mwyn gwella safon storio, dogfennu a chadwraeth. Gwnaed gwelliannau gan AOCC o ran **storio** ei chasgliadau. Heddiw gellir disgrifio 57% o'n stordai (o ran eu maint) fel rhai da neu dda iawn, o gymharu â 29% ym 1996. Un sylfaen gref yn y strategaeth hon oedd agor y Ganolfan Gasgliadau newydd yn Nantgarw, sydd yn gartref ar hyn o bryd i'n casgliadau diwydiannol a'r Ganolfan Adnodd Archifau. Sicrhaodd AOCC welliant o ran **dogfennu** ei chasgliadau. Ym 1990 sefydlwyd rhaglen ddogfennu. Erbyn hyn crëwyd dros 700,000 o gofnodion cyfrifiadurol (325,000 ers 1998) ar gyfer y casgliad o 4.7 miliwn o wrthrychau. Roedd ganddynt i gyd gofnodion da ar bapur, ond mae eu rhoi ar gyfrifiadur yn gwella atebolrwydd a hygyrchedd fel ei gilydd. Cafodd **cadwraeth** casgliadau AOCC ei wella drwy sefydlu rhaglen gadwraeth ym 1988; bellach mae 29 o gadwraethwyr yn gweithio yn ein prif feysydd casglu. I fod yn fwy negyddol, daliwn i frwydro i gynnal

adeiladwaith ein heiddo ac mae toeon sy'n gollwng yn parhau i fygwth y casgliadau.

Mae cadwraeth y casgliadau yn gofyn am y canlynol: buddsoddi parhaus i gwblhau dogfennu ein casgliadau hyd at lefel archwilio priodol, trosglwyddo y data i'r system gyfrifiadurol fel bod y wybodaeth yn rhwydd i'w chyrchu, ac yna wella curadaeth gyffredinol, ailbacio a chatalogio. Mae angen i ni gynnal ein menter gadwraethol a'r ffactor a gâi y dylanwad mwyaf ar ran helaethaf ein deunydd fyddai helaethu ein Canolfan Gasgliadau yn Nantgarw. Yno câi rhan helaethaf ein casgliadau wrth gefn ac ymchwil, a gedwir ar hyn o bryd yn AOG ac AWC, eu diogelu a'u gwneud yn hygyrch i staff a defnyddwyr allanol. Byddai hyn, ynghyd â gwella rhai stordai lle y cedwir casgliadau a ddefnyddir yn ddyddiol ar y ddau brif safle, yn dylanwadu'n sylweddol er gwell ar ein tasg o ddiogelu casgliadau'r genedl. Gwelir manylion y dyhead hwn yn ein Cynllun Corfforaethol (sydd i'w weld ar y We ar www.aocc.ac.uk).

- **Mynediad**

Mae'r cynnydd o 8.5% yn niferoedd ymwelwyr AOCC hyd yma yn 2000/01, a bron i bob atyniad yng Nghymru yn brwydro i gynnal y niferoedd, yn arwydd o'r gwerth a wêl y cyhoedd mewn mynediad i amgueddfeydd. Darperir tystiolaeth bellach o dwf poblogrwydd a hygyrchedd AOCC gan dwf y defnydd a wneir o'n gwefan. Ymwelwyd 231,000 o weithiau â'r dalennau yn y chwarter diwethaf.

Gall mynediad fod yn gorfforol neu yn ddeallusol. Ceisiodd AOCC wella mynediad corfforol drwy nifer o ddatblygiadau:

- Galluogodd yr Adeilad Canol gwerth £26 miliwn yn AOG i ni gael dengwaith y cynnydd yn y nifer o baentiadau olew a arddangosir yn AOG (o 50 i 500) a theirgwaith y cynnydd yn nifer yr eitemau celf addurniadol a arddangosir (o 1,000 i 3,000).
- Drwy ostwng nifer yr amgueddfeydd o unarddeg ym 1991 i saith erbyn 2000 mae AOCC wedi canolbwyntio ei hadnoddau ar lai o ganolfannau rhagoriaeth sydd â gwell gwasanaethau. Arweiniodd hyn at dwf cyson mewn ymwelwyr ar waethaf y gostyngiad yn nifer y safleoedd.
- Mae Oriel Celf yng Nghymru, a agorwyd ym 1998, yn dangos arddangosfeydd thematig o waith artistiaid Cymreig a'r rhai a gafodd eu dylanwadu gan Gymru, a hynny'n aml gyda chyhoeddiadau yn gefn iddynt (e.e.*Welsh Artists Talking)* a rhaglenni teledu ategol (e.e. *Painting the Dragon).*
- Agorodd Oriel ddyfeisgar ryngweithiol Glanely ym 1999. Yn hon gall y cyhoedd ddysgu drostynt eu hunain gyda gwrthrychau real, gwasanaeth sy'n unigryw i amgueddfeydd. Yn ei blwyddyn gyntaf croesawodd yr Oriel bron i 40,000 o ymwelwyr a fu'n cymryd rhan yn ei gweithgareddau.
- Cafodd ymgynghoriad cyhoeddus ym 1998 ar *Strategaeth Ddiwydiannol i Gymru*

dderbyniad da. Mae yn awr yn mynd rhagddi mewn pedwar cam ac mae'n gysylltiedig â phenodiad curadur diwydiant modern i gasglu yn y maes hwn, a oedd heb gynrychiolaeth yn y gorffennol.

- Gwaith ailddatblygu yn Amgueddfa Lechi Cymru yn Llanberis, a gwblhawyd ym 1999. Denodd y cynllun gymhorthdal gwerth £1.5m gan CDL ac mae nifer yr ymwelwyr wedi cynyddu 66% o 28,268 (blwyddyn 95-96) i 46,964 (blwyddyn 99-00). Cyrhaeddodd ALC rownd derfynol Gwobr Atyniad Ymwelwyr y Flwyddyn Bwrdd Croeso Cymru yn 2000.
- Datblygu Pwll Mawr, Blaenafon i fod yn Amgueddfa Lofaol Genedlaethol Cymru fel rhan annatod o Safle Treftadaeth Byd Blaenafon. Cafodd y project hwn bron i £5.5m o gymorthdaliadau hyd yn hyn; bwriedir cwblhau'r gwaith yn 2002.
- Ailddatblygu Amgueddfa Diwydiant Gwlân Cymru yn Sir Gaerfyrddin. Bydd y cynllun yn costio tua £1.6m; bwriedir cwblhau'r gwaith yma hefyd yn 2002.
- Y bartneriaeth arloesol gyda Dinas a Sir Abertawe i ddatblygu Amgueddfa Diwydiant a Môr Newydd i Gymru wrth graidd cyrchfan glandŵr newydd yn hen ardal dociau Abertawe. Cynllunir datblygiad gwerth £30m, i'w gwblhau yn 2004/5.

Blaenoriaeth bresennol AOCC yw gweithredu'r Strategaeth Ddiwydiannol, ond mae AOCC eisoes yn edrych i'r dyfodol. Bydd cynllun cyflawn yn cael ei baratoi eleni a fydd yn strwythuro ac yn trefnu datblygiad Nantgarw yn gyntaf ac, yn y tymor hwy, ddatblygiad AOG ac AWC- y ddau safle yng Nghaerdydd, sy'n denu 75% o ymwelwyr AOCC.

Mae cynlluniau datblygu i'n dwy brif amgueddfa yn cael eu hystyried ar hyn o bryd.

Yr Amgueddfa ac Oriel Genedlaethol: ein blaenoriaeth yw gwella arddangosiad casgliadau helaeth AOCC yn y lleoliad hardd hwn yng nghanol y ddinas. Mae amgueddfeydd ac orielau a edmygir yn fyd-eang yn cyfoethogi apêl y brifddinas i ymwelwyr a mewnfuddsoddwyr fel ei gilydd. Mae gan AOG gasgliadau sy'n eithriadol o bwysig a phrydferth, ond mae rhai o'i harddangosiadau – yn enwedig ym maes archaeoleg a hanes natur – yn parhau i fethu â chyrraedd y safon a ddisgwylid gan amgueddfa genedlaethol fodern. Mae AOCC yn archwilio'r holl ddewisiadau lluosog sydd yn y pair ar hyn o bryd, o ran gwella arddangosiadau casgliadau gwyddonol yr amgueddfa a chasgliadau deunydd celf a diwylliannol yr Oriel Genedlaethol. Anelwn, y Gwanwyn hwn, at ddynodi'r opsiynau ymarferol, gan arwain at ymgynghoriad cyhoeddus ehangach yn 2001.

Amgueddfa Werin Cymru: yr ydym ar hyn o bryd yn ymchwilio i ffyrdd o wneud gwell defnydd ar y swyddfeydd a'r fynedfa sy'n dyddio o'r 1970au, er mwyn darparu cyfleusterau addysg a gwell mynediad i'r casgliadau, yn enwedig y casgliadau hanes llafar. Yr ydym hefyd yn ymchwilio i ffyrdd o gyflwyno Cymru i'r ymwelydd tro cyntaf yn ogystal â'r ymwelydd cyson mewn modd fydd yn darparu gwybodaeth ac yn dal y dychymyg.

Bydd yn rhaid i gyfleon masnachu a hwyluso defnydd corfforaethol fod yn rhan o unrhyw gynlluniau i'r dyfodol ym mhob un o'n hamgueddfeydd. Y

mae cyfyngiadau ar y ffyrdd y gallwn ni wneud hyn ond yn yr 21ain ganrif rhaid i amgueddfeydd fanteisio'n llwyrach ar y cyfleon i greu incwm, heb gyfaddawdu eu prif bwrpas o ddiogelu casgliadau a rhoi mynediad i'r cyhoedd yn gyffredinol.

Bydd yn rhaid dod o hyd i gyllid i ariannu y datblygiadau hyn. Nid yw codi arian yng Nghymru yn hawdd. Byddwn yn parhau i fuddsoddi yn ein tîm codi arian bychan, ond bywiog, er mwyn elwa yn llawn ar eu gwaith yn y dyfodol.

Heddiw mae mynediad yn golygu tipyn mwy nag agor drysau amgueddfa a chaniatáu i ymwelwyr ddod i fewn i edmygu gwrthrychau mewn casys gwydr. Bydd pobl yn dysgu mewn gwahanol ffyrdd. Mae'n bwysig fod amgueddfeydd yn parchu'r gwahaniaethau hyn, ac yn ymateb i'w gwahanol anghenion deallusol drwy ddefnyddio amrywiaeth o dechnegau dehongli. Mae defnydd dyfeisgar o dechnoleg yn rhan o hyn, ond felly hefyd ymwneud rhwng pobl â'i gilydd. Deil amgueddfeydd yn lleoedd lle bydd pobl yn dysgu gan bobl,-gwasanaeth traddodiadol sydd serch hynny yn werthfawr ac yn un yr ydym yn awyddus i'w atgyfnerthu.

Ymrwymodd AOCC i **addysg.** Cyfeiriwyd eisoes at Wasanaeth Ysgolion yr Amgueddfa. Ym 1999 penderfynwyd cynnig mynediad am ddim i grwpiau ysgolion, er mwyn hyrwyddo amcanion cymdeithasol gynhwysol y Cynulliad. Mae sefydlu y Gyfadran Casgliadau ac Addysg yn pwysleisio rhyngberthynas y disgyblaethau hyn. Dros y pum mlynedd diwethaf mae nifer y staff sydd yn ymwneud yn uniongyrchol â hwyluso dysgu gydol-oes ar draws ein holl safleoedd wedi cynyddu o 500%, gyda phump o safleoedd AOCC yn awr yn cyflogi staff addysg penodedig. Maent yn cydweithio'n agos gyda staff y casgliadau, sydd, hwythau, yn gynyddol gysylltiedig â darparu addysg.

Gwedd bwysig ar fynediad, yn gorfforol ac yn ddeallusol, yw **estyn.** Mewn gwlad sy'n ddifreintiedig yn economaidd, ac sydd heb wasanaeth trafnidiaeth da, croesewir mynd â chasgliadau ac arbenigedd at y bobl. Ym 1999 ymgynghorodd AOCC yn eang ar yr angen i gael **gwasanaeth estyn modern i wasanaethu ysgolion a chymunedau** gyda gwasanaeth benthyg gwrthrych-seiliedig - ymgynghoriad a ddangosodd yn glir y galw sydd am ddarpariaeth o'r fath. O ganlyniad, yr ydym yn uwchraddio eitemau sydd ar gael yn adran y casgliad trafod ac yn cynhyrchu catalogau modern digidol a mynediad ar-lein i alluogi rhagor o bobl i fanteisio ar y gwasanaeth hwn.

Mae llawer o'n projectau estyn yn rhai sy'n seiliedig ar gymunedau; enghraifft gyfredol o hyn yw project hanes a chelfyddyd, sydd yn rhoi cyfle i ieuenctid difreintiedig yn y Barri, sy'n cyfrannu at arddangosfa gyfredol AOCC, *Pwy Ydym Ni? What Makes Wales?* Mae projectau felly yn defnyddio 'Project Cambrensis', cynllun fideogynadledda sy'n fodd i ysgolion a grwpiau cymunedol gysylltu â staff proffesiynol yr amgueddfa, a grwpiau eraill, i hyrwyddo ymhellach addysg gwrthrych-seiliedig. Mae'n un enghraifft o offer cyfathrebu technoleg-uwch sy'n helpu pobl i gydgysylltu. Yn ein Cynllun Corfforaethol gwelir ffyrdd eraill yr ydym yn gobeithio eu defnyddio i gryfhau effeithiolrwydd ein gwaith addysg ac estyn, sydd yn helaethu mynediad i ardaloedd yng Nghymru a ddifreiniwyd yn gymdeithasol.

Ymchwil a Gofal Ymwelwyr: Yn yr 21ain ganrif mae amgueddfeydd, yn briodol ddigon, o dan gryn wasgfa i sicrhau mynediad i gynulleidfa ehangach fyth ac i gyrraedd safonau uchel o ran gofal cwsmer. Ym 1996 yn unig y dechreuodd ymchwil reolaidd gan AOCC i'r maes hwn, ac mae llawer o waith sylfaenol ardderchog wedi ei wneud drwy gyfeirio arian o'n gweithgareddau craidd at ymchwil i'r farchnad. Os yw mynediad cymdeithasol gynhwysol i gael ei ddatblygu yna bydd buddsoddi mewn ymchwil marchnad cryfach yn hanfodol, oherwydd mae angen i ni gael gwybod gan y cyhoedd pam nad ydynt yn defnyddio amgueddfeydd; beth a garent ei gael gan amgueddfeydd, sut leoedd y carent i amgueddfeydd fod, ac ym mhle.
Y mae angen i ni hefyd wybod pa mor dda yr ydym yn darparu gwasanaethau, ac ym mha ffyrdd y mae angen i ni wella.

Mae gofal ymwelwyr o bwys cynyddol mewn amgueddfeydd. Ym 1997 sefydlodd AOCC ddwy swydd newydd allweddol i reolwyr Gwasanaethau Ymwelwyr; daeth y 'Wardeniaid' yn 'Gynorthwywyr Amgueddfa' a chynhyrchodd y staff eu hunain argraffiad cyntaf Llawlyfr Gofal Ymwelwyr AOCC. Mae'r newidiadau hyn yn parhau i dargedu gweithgareddau blaen y tŷ at ofal ymwelwyr yn gymaint ag at ddiogelwch casgliadau. Er nad ydym yn hunan fodlon o gwbl, mae canmoliaeth fel honno yn *The Which? Guide to Tourist Attractions (2000)* yn ein hatgoffa fod gwelliannau yn cael eu cydnabod.

Fel cyrff cyhoeddus eraill yng Nghymru, rhaid i ni gydymffurfio â gofynion **Deddf yr Iaith Gymraeg** a thra bo AOCC yn ymfalchio ei bod yn gwario dros £200,000 y flwyddyn i ddarparu mynediad dwyieithog, mae'n rhaid dod o hyd i'r arian hwnnw drwy ail-ddosrannu adnoddau yn fewnol. Yr ydym yn ei chael hi'n anodd i wella y ddarpariaeth hon ac i ddatblygu ymhellach yr enw sydd gennym am hyrwyddo'r Gymraeg yn frwd fel iaith fyw sydd wrth galon diwylliant cyfoes Cymru.

5. Partneriaethau AOCC

Mae llawer o'r dyletswyddau a ddisgrifir uchod heb fod yn unigryw i AOCC yng Nghymru. Dros y blynyddoedd rydym wedi datblygu partneriaethau effeithiol iawn, a rhai sy'n fuddiol o'r ddeutu, gyda nifer o sefydliadau amrywiol sy'n ymwneud yn uniongyrchol gyda chasglu, gwaith ymchwil a diogelu casgliadau, ynghyd â hyrwyddo mynediad iddynt.

Mae partneriaethau ymchwil **gyda phrifysgolion a sefydliadau ymchwil eraill** yn nodweddu llawer o waith AOCC gyda'i chasgliadau gwyddonol. Enghraifft leol ddiweddar o hyn oedd prynu Meicrosgop Sganio Electron ar y cyd gyda Phrifysgol Caerdydd, project a ddenodd gymhorthdal sylweddol gan NERC. Rhennir y costau a'r arbenigedd ynghyd â'r deunydd ymchwil. Cedwir y meicrosgop yn y Brifysgol ond nid oes ganddi'r cyfleusterau na'r arbenigedd i ofalu am y deunydd a gesglir. Ar y llaw arall, mae diogelu casgliadau yn ddyletswydd hanfodol i'r amgueddfa.

Heddiw mae gan AOCC **bartneriaethau datblygu a hyrwyddo** hyfyw sy'n cynnwys:

- Fforwm Padarn yn Llanberis, a gadeirir gan Gyfarwyddwr AOCC, sydd wedi ennill cyllid UE sylweddol ar gyfer marchnata Llanberis.
- Partneriaeth Blaenafon, lle mae ei ymwneud â Phwll Mawr wedi chwarae rhan amlwg wrth ennill statws Safle Treftadaeth Byd i'r ardal.
- Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, Abertawe, gyda phartneriaid o bob rhan o Gymru.
- Cynllun Oriel Genedlaethol y Gorllewin gyda Chyngor Sir Benfro a'r Parc Cenedlaethol.
- Strategaeth ddigideiddio Cymru gyfan, y mae'r Llyfrgell Genedlaethol ac AOCC yn awr yn bartneriaid allweddol ynddi.

Yn aml rhoddir casgliadau inni o'r tu hwnt i Gymru, sy'n gydnabyddiaeth o safle amlwg AOCC mewn rhai meysydd. Eleni rhoddwyd casgliadau sylweddol o ffosilau Silwraidd gan Brifysgolion Durham a Keele, ac un o'r casgliadau pwysicaf o ddeunydd cloddfeydd aur Dolgellau nad oedd eisoes mewn amgueddfa, i AOCC gan Goleg Brenhinol Holloway: Prifysgol Llundain. Bydd y deunydd hwn yn cael ei gynnal dan yr amodau gorau posib, a bydd yn parhau i gael ei ddefnyddio gan AOCC ac eraill, a hynny'n aml mewn ffyrdd na fyddai'r rhoddwr gwreiddiol wedi breuddwydio amdanynt. Mae ymchwil hollol flaengar gan staff ar DNA, er enghraifft, yn golygu mwy na chadw deunydd fel bod ei DNA yn cael ei ddiogelu i'w astudio gan y cenedlaethau sydd i ddod. Mae hefyd yn cynnwys adennill olion, fel bod gwybodaeth a oedd ynghudd ynghynt yn cael gweld golau ddydd.

Mae'r adrannau hanes hefyd yn elwa drwy bartneriaethau. Enghraifft gyfredol yw project ymchwil meddygol – gwaith Ysbyty Llandochau ar glefyd yr ysgyfaint. Mae staff AWC yn darparu eu harbenigedd i gasglu a golygu tystiolaeth lafar, yn yr achos hwn gan lowyr sy'n galw i gof eu hamodau gwaith, sydd wedi achosi problemau iechyd fel emphysema. Mae'r wybodaeth yn bwysig yn feddygol; bydd y tapiau yn dod yn rhan o gasgliadau hanes llafar cynyddol awdurdodol AWC sy'n darparu adnodd gyfoethog at ein defnydd ni, ac eraill, i'r dyfodol.

Mewn celfyddyd ac archaeoleg nodweddir gwaith AOCC gan **agwedd gydlynol tuag at gasglu.** Yn achos celfweithiau topograffyddol, er enghraifft, cydweithiwn yn agos gyda'r Llyfrgell Genedlaethol i sicrhau bod eitemau yn cael eu hachub ar gyfer y casgliadau cenedlaethol waeth lle y cânt eu cartrefi. Sicrha AOCC hefyd fod amgueddfeydd yng Nghymru yn ymwybodol o bolisïau a dulliau casglu ei gilydd, ac mae nifer o amgueddfeydd bychain yn gwerthfawrogi cymorth i dderbyn darganfyddiadau archaeolegol. Mae Swyddog Darganfyddiadau CDL Cymru, sy'n gweithio o AOCC, yn rhoi cymorth i bob amgueddfa yng Nghymru.

Bu gan AOCC **gysylltiad agos erioed gydag amgueddfeydd Cymru sydd heb fod yn rhai cenedlaethol,** gan gynnal rhaglen weithgar o roi eitemau ar fenthyg. Dangosodd archwiliad y llynedd fod gennym fwy o eitemau ar fenthyg nag unrhyw amgueddfa genedlaethol arall a allai ar y pryd roi data cymharol i ni. Ymhyfrydwn yn hyn a bwriadwn ddatblygu gwaith allanol o'r

math hwn mewn partneriaeth â Chyngor Amgueddfeydd Cymru a rhai awdurdodau lleol dewisedig. Byddwn yn ymgynghori â defnyddwyr rhanbarthol posibl ynglŷn â pha fath o wasanaethau y gallwn ni, yn eu barn hwy, eu darparu i gynnal y fenter hon. Fodd bynnag pwynt cychwynnol mynediad yw arddangos. Rhaid i'r Rhaglen Bartneriaeth ddefnyddio y technegau poblogaidd a llwyddiannus a ddatblygwyd gan AOCC i dynnu gwrthrychau o'u casys gwydr, yn llythrennol ac yn drosiadol, ac egluro eu harwyddocâd i'r cymunedau sy'n eu hastudio, a'u perthnasedd i fywyd yng Nghymru heddiw ac yn y dyfodol. Rhaid i arfer da o ran mynediad gydredeg gydag unrhyw ddatblygu ar bartneriaethau rhanbarthol; ni fydd y buddsoddiad cyfalaf i wella diogelwch a chyfleusterau eraill mewn amgueddfeydd yn rhanbarthau Cymru o werth, oni chynhelir ac y datblygir gweithgareddau estyn, o flwyddyn i flwyddyn, yn lleol a gan AOCC.

6. **Dylai AOCC barhau**

Os ydym yn derbyn pwysigrwydd diogelu deunydd gwreiddiol yn dystiolaeth o'n gorffennol a'n presennol, ar ran cymdeithas, dylem eto ofyn y cwestiwn pwy all gyflawni y cyfrifoldebau hyn i'r un, neu i well safon nag AOCC?

Mae tri dewis arall efallai i'w hystyried:

- Y gallai'r casgliadau gael eu rheoli gan amgueddfa neu wasanaeth amgueddfa arall. Gallai hwn fod wedi ei leoli yng Nghymru neu gallai'r casgliadau gael eu rheoli o amgueddfa genedlaethol arall yn y DU;
- Y gallai'r ddau sefydliad casglu cenedlaethol gael eu cyfuno i ffurfio Amgueddfeydd, Orielau a Llyfrgelloedd Cymru;
- Y gallai casgliadau AOCC gael eu gwasgaru. Gallai'r rhai sy'n cynnwys deunydd rhyngwladol gael eu dosbarthu i amgueddfeydd tramor a'r rheiny sy'n cynnwys deunydd Cymreig gael eu gwasgaru i amgueddfeydd o amgylch Cymru.

Nid yw'r un o'r opsiynau hyn yn rhai sy'n dal dŵr. Nid oes yr un corff unigol oddi fewn i Gymru sy'n meddu ar yr ystod arbenigaeth i weithredu'r dyletswyddau a ddisgrifir uchod ac sy'n rhychwantu pob un o'r meysydd casglu a ddiffinir gan siarter AOCC, ac i'r un safon ar draws Cymru. Byddai rhannu'r casgliadau a'r amgueddfeydd, i gael eu rheoli a'u gweithredu gan wahanol gyrff, yn golled. Y fantais i'r cyhoedd yw bod y cyfangorff yn llawer iawn mwy na chyfanswm y rhannau. Mae'r ffaith fod yr Amgueddfa yn un corff yn sicr yn fantais i reolaeth y casgliadau; mae cryn synergedd ym meysydd rheoli ymchwil, cadwraeth a rheoli casgliadau, er enghraifft. Y mae yno hefyd werth mewn datblygu rheolaeth ystadau fel mannau croesawgar a diogel i ymweld â hwy, ac mewn gofal adeiladau hanesyddol, yn ogystal ag arbediadau economaidd oherwydd maint ym maes gweithgareddau fel rheoli adnoddau, gweithgareddau ymchwil marchnad a hyrwyddo.

Sefydlwyd AOCC ganrif yn ôl fel symbol o ddiwylliant Cymru ac o'i hunaniaeth genedlaethol. Mae'r symboliaeth honno yn parhau i fod yn

berthnasol ac yn nerthol heddiw. Dengys record AOCC ei chryfderau a'r gallu sy'n dal ganddi i ddarparu gwasanaeth sy'n gynaliadwy, yn atebol, yn effro i newidiadau yn anghenion y cyhoedd ac yn ystwyth. Mae gan AOCC weledigaeth glir o'r dyfodol y mae'n bwriadu ei chyflwyno, a bwrw bod adnoddau digonol yn caniatau. Cynhwysir y cynlluniau hynny yn ei Chynllun Corfforaethol a dogfennau eraill.

7. **Gwella effeithiolrwydd AOCC**

Trwy ddadansoddiad cost/budd a blaenoriaethu ei gweithgareddau mae AOCC yn dynodi'n gyson ffyrdd o **wneud defnydd mwy effeithiol o'r adnoddau a ddosrennir iddi eisoes.** Mae gan AOCC y gallu i fod yn ddychmygus ac yn ystwyth ond gall fod penderfyniadau anodd i'w hwynebu yn y dyfodol.

Gostyngodd cyfanswm cymhorthdal cynnal AOCC o 12.4% mewn termau real rhwng 1995 a 2000 (gostyngodd y Cymhorthdal Cyfalaf o 50% a thorrwyd y Cymhorthdal Prynu Sbesimenau hefyd o 23% eleni). Defnyddiwyd y cynnydd sylweddol diweddar yn y cymhorthdal refeniw i ariannu mynediad am ddim neu fynediad gostyngol. Cyfeirir 80% o gymhorthdal refeniw AOCC i gwrdd â chostau staff. O ganlyniad, bydd rhaid i AOCC weithio'n agosach fyth gyda'r Cynulliad i ddatblygu rhagor o ystwythder yn y ffyrdd y gall cronfeydd symud rhwng penawdau cyllideb.

Mewn perthynas â gweithgareddau newydd mae AOCC yn dymuno cryfhau ei gallu i **greu incwm cynyddol.** Er na all hyn ddod yn *raison d'être* y sefydliad na pheryglu ei gwaith craidd, teimlwn fod lle i gynyddu cyfleon masnachu a hefyd gynyddu eu helw.

Mae mynediad rhad ac am ddim i'r casgliadau parhaol yn codi'r cwestiwn i ba raddau y dylai AOCC godi tâl mynediad i'w harddangosfeydd a'i digwyddiadau arbennig, fel y gwna amgueddfeydd ac orielau yn Lloegr sydd fel arall yn cynnig mynediad am ddim. Gallai hyn ddarparu cyllid ar gyfer rhaglenni cryfach gydag apêl ehangach a mwy cymdeithasol gynhwysol, heb gynyddu'r angen am fuddsoddi sy'n tarddu o gymhorthdal cynnal yn y gweithgareddau hyn. Yr ydym yn ymchwilio i lwyddiant sefydliadau cenedlaethol Llundain wrth greu incwm drwy godi tâl mynediad i wasanaethau sy'n ychwanegu at werth ymweliad ag amgueddfa.

Yn fwy cyffredinol, cred AOCC fod cydweithrediad a phartneriaeth wedi bod yn dyngedfennol i'w llwyddiant dros y blynyddoedd diwethaf, a bydd yn ceisio yn gynyddol i gyflwyno ei hamcanion mewn cydweithrediad ag eraill. Bydd yn croesawu pob cyfle i wneud hyn, boed drwy wella darpariaeth mewn meysydd penodol a gyda phartneriaid penodol, neu drwy helpu i ddarparu safon uwch o wasanaeth i amgueddfeydd lleol ar draws Cymru.

8. **Clo**

Mae AOCC yn unigryw ymhlith amgueddfeydd ac orielau cenedlaethol y DU o ran rhychwant ac amrywiaeth ei chasgliadau, ac mae'n llawer mwy na chyfanswm ei rhannau yn unig. Dros y pum mlynedd diwethaf daeth AOCC i

fod yn lle bywiog - swnllyd, weithiau! - lle mae pobl yn mwynhau cwrdd â'i gilydd a dysgu am eu byd mewn ffyrdd sy'n aml yn annisgwyl. Llwyddodd AOCC i gynnal safon ei chasgliadau a hefyd wella mynediad iddynt. Y mae llawer o waith i'w wneud i wella arddangosiadau a dehongli y casgliadau, ond gall hyn yn awr ddeillio o ddatblygiadau sydd yn llwyddiannus yn barod. Mae angen gwneud gwaith ychwanegol yn awr ar ymchwil ymwelwyr mwy cadarn i sicrhau parhad llwyddiant ein hamgueddfeydd poblogaidd. Y mae angen inni hefyd ymestyn ymhellach y tu hwnt i furiau yr amgueddfeydd eu hunain - drwy brojectau estyn, gwybodaeth a thechnoleg gwybodaeth a'r Rhaglen Bartneriaeth.

Er nad ydym am dynnu oddi wrth ein llwyddiant sylweddol hyd yma a'n cynlluniau datblygu cyffrous, y mae sawl her sylweddol yn ein hwynebu. Yng nghyd-destun lleihad y cymhorthdal (mewn termau real) yr ydym yn rhoi sylw i gynnal a chadw ein hadeiladau, gwaith curadurol sydd wedi cronni a gymer 30 mlynedd i'w glirio ar y raddfa bresennol, a phroblemau cynyddol ym maes recriwtio a chadw staff. Y mae defnydd mwy ystwyth o'n hadnoddau, a'n buddsoddiadau cychwynnol, yn bwysig iawn, er mwyn i ni allu buddsoddi yn ein casgliadau, ein hadeiladau, a'n pobl ynghyd â hyrwyddo a helaethu mynediad. Yn y modd hwn bydd Amgueddfeydd ac Orielau Cenedlaethol Cymru yn gwir gyflawnu ei phwrpas fel prif atyniad treftadaeth Cymru, a fydd o fudd i gymdeithas hyd byth.

Atodiad I
Partneriaethau AOCC

Mae'r Atodiad hwn yn rhestru sefydliadau y mae AOCC yn weithredol ymwneud â hwy ar hyn o bryd, boed yn aelodaeth ar bwyllgorau trefnu neu reoli neu gydweithio ar brojectau ymchwil, ayb. Nid yw darparu cyngor neu fenthyciadau yn cael ei gynnwys.

Adran	Sefydliad/Cymdeithas
Celfyddyd	Academi Frenhinol Cambrian, Conwy
Celfyddyd	Academi Frenhinol Gorllewin Lloegr, Bryste
BioSyb	Academi Gwyddorau Bwlgaria
Daeareg	Academi Gwyddorau Hwngari, Budapest, Hwngari
Daeareg	Academi Gwyddorau Rwsia, St Petersburg, Rwsia
Daeareg	Academi Gwyddorau Sweden
Daeareg	Academi Wyddoniaeth Rwsia, Novosibirsk
Celfyddyd	Academic
BioSyb	Adran Coedwigaeth Zanzibar
BioSyb	Adran Coedwigaeth, Kenya
BioSyb	Adran Coedwigaeth, Tanzania
Daeareg	Adran Daearyddiaeth, Daeareg a Chynllunio
BioSyb	Adran yr Amgylchedd a'r Rhanbarthau
ALIR/A&N	Amgueddfa ac Oriel Gelf Casnewydd
Celfyddyd	Amgueddfa ac Oriel Gelf Dinbych-y-pysgod
Celfyddyd	Amgueddfa ac Oriel Gelf Stoke-on-Trent, Stoke-on-Trent
Celfyddyd	Amgueddfa ac Oriel Gelf Sunderland
Celfyddyd	Amgueddfa Archaeolegol, Aosta
Celfyddyd	Amgueddfa Ardal Chichester, Chichester
Celfyddyd	Amgueddfa Castell Cyfarthfa, Merthyr
Celfyddyd	Amgueddfa Celfyddyd Gain, Boston
Celfyddyd	Amgueddfa Dylunio, Llundain
Celfyddyd	Amgueddfa Fitzwilliam, Caergrawnt
Celfyddyd	Amgueddfa Folkwang, Essen
Celfyddyd	Amgueddfa Frenhinol y Ffiwsilwyr Cymreig, Caernarfon
Celfyddyd	Amgueddfa Gelf Dinas Helsinki, Y Ffindir
Celfyddyd	Amgueddfa Gelf Sirol Los Angeles
Celfyddyd	Amgueddfa Gelfyddyd Cleveland
Daeareg	Amgueddfa Genedlaethol Hanes Natur Sweden, Stockholm
Daeareg	Amgueddfa Genedlaethol Hanes Natur yr Unol Daleithau, Washington D.C.
BioSyb	Amgueddfa Genedlaethol Kenya
BioSyb	Amgueddfa Genedlaethol Tanzania
Celfyddyd	Amgueddfa Guggenheim, Berlin
Daeareg	Amgueddfa Hanes Natur UD, Sefydliad Smithsonian,Washington D.C. UDA
BioSyb/Daeareg	Amgueddfa Hanes Natur, Llundain
A&N	Amgueddfa Llundain
Celfyddyd	Amgueddfa Ludwig, Cwlen
Celfyddyd	Amgueddfa Mansfield
BioSyb	Amgueddfa Municipale Do Funchal, Madeira
BioSyb	Amgueddfa Natal, De Affrica
Celfyddyd	Amgueddfa Nordbrabants, s'Hertogenbosch
BioSyb	Amgueddfa Pizen, Y Weriniaeth Tsiec
BioSyb	Amgueddfa Prifysgol Rhydychen
Celfyddyd	Amgueddfa Raglywyddol Gifu, Siapan
Celfyddyd	Amgueddfa Ryfel Imperial, Llundain
Celfyddyd	Amgueddfa Van Gogh, Amsterdam
Celfyddyd	Amgueddfa Victoria & Albert, Llundain
Celfyddyd	Amgueddfeydd ac Oriel Gelfyddyd Birmingham
Celfyddyd	Amgueddfeydd ac Orielau Cenedlaethol Glannau Mersi
BioSyb/A&N	Amgueddfeydd Cenedlaethol yr Alban
Celfyddyd	Antur Cwm Taf/Tywi
A&N	Archaeoleg Cambria
A&N	Archaeology Abroad
Celfyddyd	Archifdy Genedlaethol ac Amgueddfa Genedlaethol, Delhi
Daeareg	Arolwg Brydeinig yr Antarctig

Daeareg	Arolwg Daeareg Prydain, Caeredin a Keyworth
BioSyb	Arolwg Daearegol Gorllewin Virginia
Daeareg	Arolwg Daearegol Iwerddon
Daeareg	Arolwg Daearegol Sweden, Uppsala
BioSyb	Arolwg Daearegol Tsiecoslofacia
Daeareg	Arolwg Daearegol Tsiecoslofacia, Prâg
Celfyddyd	Artistiaid Unigol
AWC/BioSyb	Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru
BioSyb	Asiantaeth yr Amgylchedd Lloegr
Celfyddyd	Atheneum Wadsworth, Hartford, Conneticut
Celfyddyd	Athrofa Celfyddyd a'r Gyfraith
Celfyddyd	Athrofa Coleg Prifysgol Cymru (UWIC)
Daeareg	Athrofa Daeareg Academi Gwyddorau Kazakh, Almaty
Daeareg	Athrofa Ddaeareg Gyn-Cambriaidd a Geogronoleg,
Daeareg	Athrofa Ddaeareg Uzbekistan
Daeareg	Athrofa Ddaeareg, Tallin, Estonia
BioSyb	Athrofa Ecoleg a Rheolaeth Amgylcheddol
BioSyb	Athrofa Ecoleg Gwlad Pwyl
BioSyb	Athrofa Ecoleg, Estonia
Celfyddyd	Athrofa Frenhinol De Cymru
Cadwraethwr	Athrofa Gadwraeth Ryngwladol (IIC), Llundain
Daeareg	Athrofa Gwyddorau Daear, Daeareg a Phalaeontoleg
Daeareg	Athrofa Gwyddorau Daearegol, Almaty, Kazakhstan
BioSyb	Athrofa Gwyddorau Môr, Zanzibar
Daeareg	Athrofa Palaeontoleg, Academi Gwyddorau Tsieina Nanjing
Daeareg	Athrofa Palaeontoleg, Prifysgol Silesia, Gwlad Pwyl
BioSyb	Athrofa Ryngwladol er Amaethyddiaeth Drofannol, Benin
Daeareg	Awdurdod Adnoddau Cenedlaethol Gwlad yr Iorddonen, Amman
Daeareg	Awdurdod Datblygu Cymru (ADC), Caerdydd
BioSyb	Awdurdod Pysgodfeydd a Pharciau Morol, Seychelles
BioSyb	BioNet International
A&N	Bwrdd Henebion Cymru
Celfyddyd	CADMAD
A&N/AllR	CADW: Bwrdd Henebion Cymru
Daeareg	Canolfan Ecostratigraffaeth a Palaeofioleg,
Celfyddyd	Canolfan Gelf Brydeinig Iâl, New Haven, Conneticut
Celfyddyd	Canolfan Paul Mellon, Llundain
AWC/Celfyddyd	Canolfan Uwchefrydiau Cymraeg a Cheltaidd Prifysgol Cymru, Aberystwyth
Daeareg	Canolfan Wyddonol Johnson, St. John's, Newfoundland
Celfyddyd	Casgliad Forbes Magazine, Efrog Newydd
Celfyddyd	Casgliad Gilbert
Celfyddyd	Casgliad Phillips, Washington
Celfyddyd	Castell Sudeley, Cheltenham, Swydd Gaerloyw
Celfyddyd	Castell Y Waun, Y Waun
Celfyddyd	Catrawd Frenhinol Cymru, Barics Clive, Market Drayton
AWC	CIDOC (pwyllgor dogfennaeth ICOM)
Daeareg	Ciudad Universitaria, Buenos Aires, Yr Ariannin
Celfyddyd	Coleg Morley
Celfyddyd	Coleg Preswyl Addysg Oedolion Harlech, Harlech
BioSyb	Coleg Prifysgol Cape Breton
BioSyb	Coleg Prifysgol Casnewydd
Celfyddyd	Coleg West Dean, Chichester
Daeareg/BioSyb	Coleg y Drindod Dulyn, Gweriniaeth Iwerddon
Celfyddyd	Comisiwn Amgueddfeydd ac Orielau /Resource
	Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru
BioSyb	Comisiwn Byd ar Argaeau

AWC	Comisiwn Coedwigaeth Cymru
Daeareg	Corfforaeth Petroliwm Twrci, Ankara, Twrci
Celfyddyd	Cronfa Gasgliadau Celf Cenedlaethol
BioSyb	Cronfa Bywyd Gwyllt y Byd Cymru
Celfyddyd	Cronfa Dreftadaeth y Loteri
Daeareg/BioSyb	Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur (CCN)
Daeareg	Cylchgrawn Cymdeithas Ddaearegol Llundain
A&N	Cymdeithas Archaeoleg Ganoloesol
Llyfrgell	Cymdeithas Archaeolegol–ganoloesol
A&N	Cymdeithas Archaeolegwyr yr Amgueddfeydd
BioSyb	Cymdeithas Arsyllfannau Adar Prydain
AWC	Cymdeithas Astudiaethau Bywyd Gwerin
A&N	Cymdeithas Astudiaethau Lithig
Cadwraethwr/AWC/ Daeareg/A&N	Cymdeithas Cadwraeth y Deyrnas Unedig (UKIC)
Celfyddyd	Cymdeithas Celfyddyd Gyfoes Cymru
Celfyddyd	Cymdeithas Celfyddyd Gyfoes Prydain
Celfyddyd	Cymdeithas Cludwyr Celf
Celfyddyd	Cymdeithas Cofebau a Cherflunwaith Gyhoeddus
Daeareg	Cymdeithas Ddaearegol America/ Prifysgol Kansas
Daeareg	Cymdeithas Ddaearegol Llundain
BioSyb	Cymdeithas Ddogfennaeth yr Amgueddfeydd
Celfyddyd	Cymdeithas Dyfrliw Cymru
Diwylliant Gwerin	Cymdeithas Edward Llwyd
AWC	Cymdeithas Felinolegol Ryngwladol
Daeareg	Cymdeithas Frenhinol Llundain
Celfyddyd	Cymdeithas Gelf De Cymru
BioSyb	Cymdeithas Gregynegol Prydain ac Iwerddon
AH a M	Cymdeithas Gwarchod Adeiladau Hynafol
Cadwraeth	Cymdeithas Gwarchod Casgliadau Hanes Natur
BywDaG	Cymdeithas Gwisgoedd a Thecstiliau
AWC	Cymdeithas Gwisgoedd Prydain Fawr
Bywyd Diwylliannol	Cymdeithas Hanes Llafar (DU)
A&N	Cymdeithas Hanes Metaleg
A&N	Cymdeithas Hanes Metelegol
A&N/Cadwraeth	Cymdeithas Hynafiaethwyr Llundain
AWC	Cymdeithas Melinau Gwlân Cymru
BioSyb	Cymdeithas Mwsogleg Prydain
Daeareg	Cymdeithas Naturiaethwyr Caerdydd
A&N	Cymdeithas Nwmismateg Prydain
BioSyb	Cymdeithas Ray
Daeareg	Cymdeithas Russell (Mwnyddol) DU
Daeareg	Cymdeithas y Daearegwyr
Daeareg	Cymdeithas y Daearegwyr
BioSyb	Cymdeithas Ymchwil Cwaternaidd
BioSyb/Addysg	Cyngor Addysg Amgylcheddol Cymru
A&N	Cyngor Adeiladau Hanesyddol Cymru
A&N	Cyngor Amgueddfeydd Cymru
A&N	Cyngor Archaeoleg Prydain
Daeareg/BioSyb	Cyngor Bwrdeisdref Penybont-ar-Ogwr
BioSyb	Cyngor Bwrdeisdref Sirol Merthyr Tudful
Celfyddyd	Cyngor Bwrdeisdref Sirol Torfaen
Daear/A&D/AWC/BioSyb	Cyngor Cefn Gwlad Cymru
Celfyddyd	Cyngor Celfyddydau Cymru
Celfyddyd	Cyngor Dinas a Sir Caerdydd
Llyfrgell	Cyngor Gwasanaethau Llyfrgell a Gwybodaeth (Cymru)

Celfyddyd	Cyngor Prydeinig, Calcutta
Cadwraethwr	Cyngor Rhyngwladol Cadwraeth yn Rhufain (ICCROM), Rhufain
Daeareg/BioSyb	Cyngor Sir Caerdydd
A&N	Cyngor Sir Gwynedd
BioSyb	Cyngor Sir Rhondda Cynon Taf
AWC	Cynhadledd Cyfarwyddwyr Amgueddfeydd Awyr-agored Ewrop
Celfyddyd	Cynhadledd Cyfarwyddwyr yr Amgueddfeydd Cenedlaethol
Daeareg	Déparment de Géolgie Sédimentarie, Paris, Ffrainc
A&N	Eglwys Gadeiriol Llandaf, Caerdydd
Celfyddyd	Eglwys y Groes Sanctaidd, Y Bont-faen
A&N	English Heritage
BioSyb	English Nature
Celfyddyd	Ffair Celfyddyd Gain a Hen Bethau Olympia
A&N	Ffederasiwn Amgueddfeydd ac Orielau Celf Cymru
BioSyb	Fforwm Systemeg DU
Celfyddyd	Ffotogallery, Caerdydd
Celfyddyd	Fondazione Cini, Fenis
Celfyddyd	Fondazione per la Conservazione e il Restauro del libro, Spoleto (PG)
BioSyb	fydliad Fotanegol Gweriniaeth Tsiecoslofacia
A&D/AWC/BioSyb	Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru
AWC	Gerddi Premier Cymru
Celfyddyd	Gerddi'r Dyffryn, Caerdydd
BioSyb	Gorsaf Arbrofi Rothamsted
BioSyb	Gorsaf Ymchwil Charles Darwin, Galapagos
Celfyddyd	Grand Palais, Paris
AWC	Grŵp Adeiladau Ffarm Hanesyddol
Llyf	Grŵp Astudiaethau Cestyll
BioSyb	Grŵp Bioamrywiaeth Cymru (yn cynrychioli yr holl Grwpiau acYmddiriedolaethau Bywyd Gwyllt yng Nghymru
BioSyb	Grŵp Bioamrywiaeth DU
Celfyddyd	Grŵp Cofrestrwyr DU
A&N	Grŵp Crochenwaith Ganoloesol a Diweddarach yng Nghymru
Daeareg/Cadwraeth	Grŵp Curaduriaid Daearegol
BioSyb	Grŵp Curaduron Bywydegol
Celfyddyd	Grŵp Cymru
A&N	Grŵp Llywio Hynafion Cludadwy
Bywyd C G	Grŵp Staff Dillad a Thecstilau mewn Amgueddfeydd (Cymdeithas yr Amgueddfeydd)
A & N	Grŵp Treftadaeth Symudol ac Adeiladau
AWC	Grŵp y Gymdeithas Amgueddfeydd er Staff Dillad a Thecstilau mewn Amgueddfeydd
Celfyddyd	Gwasanaeth Amgueddfeydd Sir Fynwy
Dogf	Gweithgor Thesawrws (DU)Enw Gwrthrych Archaeolegol
A&N	Gwobrau Archaeolegol Prydain
	Hanesyddol Uppsala, Prifysgol Uppsala, Sweden
Celfyddyd	Harewood House, Leeds
A&N	Historic Sotland
AWC	ICOM
AWC	ICOMOS (DU)
Dogf	ISNTO – Grŵp Cymru
Celfyddyd	Kenwood House, Llundain
Celfyddyd	Kettle's Yard, Caergrawnt
Celfyddyd	Kunsthaus, Zurich
Celfyddyd	Landesmuseum Joannaeum, Graz
Celfyddyd	Lenbachaus Munchen
Diwydiant	Llyfrgell Genedlaethol Cymru

Dogf	Micromusée DU
Celfyddyd	Mus Cantonal de Beaux Arts, Lausanne
Celfyddyd	Musée d'Art Moderne, Saint-Etienne
Celfyddyd	Musée d'Orsay, Paris
Celfyddyd	Musée d'Unterlinden, Colmar
Celfyddyd	Musée des Beaux Arts de Valenciennes
Celfyddyd	Musée Granet, Aix-en-Provence
BioSyb	Musée National d'Historie Naturelles, Paris
Celfyddyd	Musée national de l'Orangerie, Paris
Daeareg	NASA, Houston, Texas
Celfyddyd	Neuadd Goldsmith, Llundain
Celfyddyd	Neuadd Merchant Adventurer, Caerefrog
Celfyddyd	Neuadd y Dref, Penfro
Celfyddyd	Orendy Margam, Margam, Port Talbot
Celfyddyd	Oriel Djanogly, Nottingham
Celfyddyd	Oriel Gelf Dinas Caerefrog
Celfyddyd	Oriel Gelf Dinas Caerlŷr
Celfyddyd	Oriel Gelf Genedlaethol, Washington
Celfyddyd	Oriel Gelf Glynn Vivian, Abertawe
Celfyddyd	Oriel Gelf Laing, Newcastle-upon-Tyne
Celfyddyd	Oriel Gelf Mostyn, Llandudno
Celfyddyd	Oriel Gelf Newydd, Walsall
Celfyddyd	Oriel Gelf Victoria, Caerfaddon
Celfyddyd	Oriel Gelf Walters, Baltimore
Celfyddyd	Oriel Gelf Whitworth, Manceinion
Celfyddyd	Oriel Gelf Williamson, Penbedw
Celfyddyd	Oriel Gelf Wolverhampton
Celfyddyd	Oriel Gelfyddyd Aberdeen
Celfyddyd	Oriel Genedlaethol Canada, Ottowa
Celfyddyd	Oriel Hayward
Celfyddyd	Oriel Plas Glyn-y-Weddw, Llanbedrog
Celfyddyd	Oriel Tate, Llundain
Celfyddyd	Oriel y Tabernacl, Machynlleth
Celfyddyd	Orielau Salander-O'Reilly, Efrog Newydd
Celfyddyd	Palazzo Ducale, Genoa
Celfyddyd	Palazzo Te, Mantua
Daeareg	Parc Cenedlaethol Eryri
BioSyb	Parciau Cenedlaethol, Madeira
BioSyb	Partneriaid Rhaglen Fonitro Paill
BioSyb	Prifysgol Abertawe
BioSyb/AWC	Prifysgol Aberystwyth
BioSyb	Prifysgol Adam Mickiewicz, Gwlad Pwyl
BioSyb/AWC	Prifysgol Bangor
Daeareg/BioSyb	Prifysgol Basle, Y Swistir
Daeareg	Prifysgol Beersheba, Israel
Daeareg	Prifysgol Belfast, Gogledd Iwerddon
Daeareg	Prifysgol Birmingham
Daeareg	Prifysgol Bradford
Daeareg/BioSyb	Prifysgol Bryste, DU
	Prifysgol Caerdydd
Daeareg	Prifysgol Caeredin
Daeareg/Celfyddyd	Prifysgol Caergrawnt
Cadwraethwr	Prifysgol Caergrawnt
BioSyb	Prifysgol Caerwysg
Daeareg	Prifysgol Calgary, Alberta
Daeareg	Prifysgol Califfornia, Davis, Califfornia UDA

Daeareg	Prifysgol Cordoba, Yr Ariannin
BioSyb	Prifysgol Cymru, Llanbedr Pont Steffan
Celf yddyd	Prifysgol Cymru, Gregynog
BioSyb	Prifysgol Dar es Salaam, Tanzania
Daeareg/Celfyddyd	Prifysgol Durham
Daeareg	Prifysgol EOTVOS Budapest, Hwngari.
BioSyb	Prifysgol Fiena (Adran Palaeontoleg)
Daeareg	Prifysgol Glasgow
Daeareg	Prifysgol Gorllewin Sydney, Awstralia
Daeareg/Celfyddyd	Prifysgol Heidelberg, Yr Almaen
Daeareg	Prifysgol Keele
Daeareg	Prifysgol Kerman, Iran
BioSyb	Prifysgol Kuwait
Daeareg	Prifysgol La Plata, Yr Ariannin
Daeareg	Prifysgol Lancaster
BioSyb	Prifysgol Latfia
Daeareg	Prifysgol Lerpwl
BioSyb	Prifysgol Libanus
Daeareg	Prifysgol Lille, Ffrainc
	Prifysgol Llundain
Daeareg	Prifysgol Lyon, Ffrainc
	Prifysgol Macquari, Sydney, Awstralia
Daeareg	Prifysgol Manceinion
BioSyb	Prifysgol Maria-Curie-Sklodowska, Gwlad Pwyl
Daeareg	Prifysgol Marseilles, Ffrainc
AH a M	Prifysgol Morgannwg
A&N	Prifysgol Newcasle-upon-Tyne
BioSyb	Prifysgol Nicholas Copernicus, Gwlad Pwyl
Daeareg	Prifysgol Oregon, Corvallis, Oregon, UDA
Daeareg	Prifysgol Oslo
Daeareg	Prifysgol Oxford Brookes, Rhydychen
BioSyb	Prifysgol Reading, DU
Daeareg/A&N	Prifysgol Rhydychen
Daeareg	Prifysgol Sefydliad Daearegol Tartu, Tartu, Estonia
BioSyb	Prifysgol Siarl, Prâg
Daeareg/A&N	Prifysgol Southhampton
Daeareg	Prifysgol Southwest Missouri State, Springfield, Missouri,UDA
BioSyb	Prifysgol Stockholm
BioSyb	Prifysgol Talaith St. Petersburg, Rwsia
BioSyb	Prifysgol Thesalonica, Gwlad Groeg
BioSyb	Prifysgol Tromsoe, Norwy
Daeareg	Prifysgol Uppsala
Daeareg	Prifysgol Vilnius, Lithuania
BioSyb	Prifysgol Vilnius, Lithuania
Daeareg	Prifysgol Youngstown, Ohio, UDA
BioSyb	ProGeo
Celfyddyd	Pwyllgor Adolygu Allforio Gweithiau Celf
Cadwraethwr	Pwyllgor Cadwraeth Cyngor Rhyngwladol yr Amgueddfeydd (ICOM-CC)
Diwydiant	Pwyllgor Cenedlaethol Llongau Hanesyddol
ADGC	Pwyllgor Rhyngwladol Cadwraeth Treftadaeth Ddiwydiannol
A&N	Pwyllgor Ymgynghorol ar Longddrylliadau Hanesyddol
A&N	Pwyllgor Ymgynghorol Gofal Eglwysi Esgobaeth Llandaf
A&N	Pwyllgor Ymgynghorol Gwasanaeth Data Archaeolegol
A&N	Pwyllgor Ymgynghorol yr Esgobaeth, Esgobaeth Mynwy
Daeareg	Regionalgeologiya Eshonguzar, Tashkentakaya Oblast, Uzbekistan
Celfyddyd	Rhaglen Cymorthdaliadau Getty

BioSyb	Rhwydwaith Wybodaeth Bywyd y Môr (MARLIN)
Celfyddyd	Rijksmuseum, Amsterdam
Celfyddyd	Rolibooks, Delhi Newydd
Daeareg/BioSyb	Royal Holloway& Bedford New College,
Celfyddyd	Sefydliad Celfyddyd Clark, Williamstown;
Celfyddyd	Sefydliad Celfyddydau Barber, Birmingham
BioSyb	Sefydliad Ddaearegol Tsiecoslofacia
BioSyb	Sefydliad Geolysieueg, Bern, Y Swistir
BioSyb	Sefydliad Hanes Natur Gwlad yr Iâ, Gwlad yr Iâ
BioSyb	Sefydliad Thule,Y Ffindir
Celfyddyd	Sefydliad Thyssen, Madrid
BioSyb	Sefydliad Ymchwil Yr Arctig a'r Antarctig, Rwsia
Celfyddyd	Sioe Amgueddfa a Threftadaeth, Llundain
Daeareg	SRK Consulting, Caerdydd, Cymru
Celfyddyd	Staatsgalerie Stuttgart
Celfyddyd	Swyddfa Trethi Cyfalaf
BioSyb	Tanapa (Parciau Cenedlaethol), Tanzania
Celfyddyd	Tŷ a Pharc Tredegar, Casnewydd
BioSyb	Undeb Rhyngwladol er Cadwraeth Natur
Daeareg	Undeb Rhyngwladol er Gwyddorau Daearegol
BioSyb	UNESCO
BioSyb	UNITAS Malacologica
Daeareg	Universidad de Buenos Aires, Yr Ariannin
Daeareg	Universidad de Chile, Santiago
Daeareg	Universidad de Oviedo, Oviedo, Sbaen
Daeareg	Université d'Orléans, Ffrainc
Daeareg	Uniwersytet Slaski, Sosnovwiec, Gwlad Pwyl
Daeareg	VSEGEI (Cyfundrefn Ymchwil Daearegol Wyddonol Rwsia), St Petersburg, Rwsia
Celfyddyd	Westfalisches Landesmuseum fur Kunstund und Kulturgeschichte, Munster
Daeareg	Y Brifysgol Agored, Milton Keynes
BioSyb	Y Bwrdd Croeso
Celfyddyd	Y Comisiwn Ewropeaidd, Brwsel
Celfyddyd	Y Cyngor Crefftau
AWC	Y Ganolfan Ewropeaidd er Diwylliant Traddodiadol (UNESCO)
Celfyddyd/AWC	Y Ganolfan Uwchefrydiau Cymraeg a Cheltaidd
Dogf	Y Gymdeithas Archifau
A&D	Y Gymdeithas Brydeinig er Hyrwyddo Gwyddoniaeth
BioSyb	Y Gymdeithas Ddaearyddol Frenhinol
BioSyb	Y Gymdeithas Entomolegol Frenhinol
AWC	Y Gymdeithas Felinolegol Ryngwladol
AWC	Y Gymdeithas Frenhinol er Gwarchod Adar (RSPB), Cymru
Daeareg	Y Gymdeithas Palaeontograffaidd
A&N	Y Gymdeithas Rufeinig
BioSyb/AWC	Ymddiriedolaeth Aberglasney
Celfyddyd	Ymddiriedolaeth Amgueddfa Torfaen, Pont-y-pŵl
A&N	Ymddiriedolaeth Archaeolegol Clwyd-Powys
A&N	Ymddiriedolaeth Archaeolegol Gwynedd
A&N	Ymddiriedolaeth Archaeolegol Morgannwg – Gwent
BioSyb	Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Sir Benfro
Celfyddyd	Ymddiriedolaeth Derek Williams
Celfyddyd	Ymddiriedolaeth Trichanmlwyddiant Calcutta
Celfyddyd	Ymddiriedolaeth y Casgliad Brenhinol
BioSyb	Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt Cymru
Celfyddyd	Yr Amgueddfa Genedlaethol, Stockholm
Celfyddyd	Yr Academi Frenhinol, Llundain

A&N/ Celfyddyd	Yr Amgueddfa Brydeinig, Llundain
Celfyddyd/ Diwydiant	Yr Amgueddfa Forol Genedlaethol, Llundain
Celfyddyd/AWC	Yr Eisteddfod Genedlaethol
Celfyddyd	Yr Oriel Genedlaethol, Llundain
AWC/Celfyddyd	Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol
AH a M	Yr Ysgol Feddygol, Prifysgol Cymru Caerdydd
Celfyddyd	Ysbyty Llandochau, Penarth
Celfyddyd	Ysgol Feddygol Genedlaethol Cymru, Caerdydd
Celfyddyd	Ysgol Gelf, Aberystwyth